

ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΣ ΤΟΥ ΖΙΛ ΒΛΑΣ.

ΥΠΟ

ΔΕΣΑΖ.

... Ἄμα ὁ προστάτης μου με εἶδε, — καλὰς εἰδήσεις σοῦ ἔχω, με εἶπε, Ζιλ Βλάς. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Γρενάδης, συγγενὴς καὶ φίλος μου ζητεῖ νέον τινὰ, φιγολόγον καὶ καλλιγράφον, διὰ νὰ τοῦ αντιγράψῃ τὰ χειρόγραφα διότι εἶναι μέγας συγγραφεὺς. Δὲν εἰςεύρω πόσας ὁμιλίας συνέθεσεν ἕως τώρα, καὶ ἀκόμη συνθέτει καὶ πάντοτε ἐπευφημεῖται. Σπεῦσον λοιπὸν, φίλε μου, δράξαι τῆς εὐκαιρίας, παρουσιάσου πρὸς αὐτόν ἐκ μέρους μου καὶ θὰ ἴδῃς ἐκ τῆς ὑποδοχῆς τὴν ὁποίαν θὰ λάβῃς, ἂν τὸν ὁμιλήσῃς περὶ σοῦ καθὼς ἔπρεπε.

Ἡ πρότασις αὕτη μοῦ ἐφάνη λαμπρὰ καὶ οἷα ἐπεθύμουν· παρασκευασθεὶς λοιπὸν ὅσον κάλλιον ἠδυνάμην ὅπως παρουσιασθῶ εἰς τὸν ἀρχιερέα, ὑπὴγχα προῖκον τινὰ εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν. Ἐὰν ἦδη ἦθελον νὰ μιμηθῶ τοὺς μυθιστοριογράφους, θὰ σὰς ἔκαμνον πομπώδη περιγραφὴν τοῦ ἐπισκοπικοῦ μεγάρου τῆς Γρενάδης· θὰ περιέγραφον λεπτομερῶς τὴν οἰκοδομὴν, θὰ ἐξεθεάζον τὸν πλοῦτον τῶν ἐπίπλων, θὰ ἀνέφερον τὰ ἀγάλματα τὰ κοσμοῦντα τοὺς διαδρόμους καὶ τὰς εἰκόνας τὰς κρεμασμένας ἐπὶ τῶν τοίχων, καὶ θὰ ἐσκότιζον ἀνηλεῶς τὸν ἀναγνώστην περιγράφων ὡς καὶ τί αὐτὰ εἰκονίζον· ἀλλ' ἐγὼ ἀκούμαι μόνον λέγων ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ δὲν ἦτο ὑποδεστέρα τῶν βασιλικῶν παλατίων κατὰ τὴν λαμπρότητα.

Εἰς τοὺς διαδρόμους καὶ εἰς τοὺς ἀντιθαλάμους εὗρον συνωθούμενον σμῆνος ὄλον κληρικῶν καὶ μαχαίροφόρων ἀναμειγμένων, ἀξιωματικῶν τῶν πλείστων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐπιστατῶν, ἀκολουθῶν, ἱποκόμων ἢ θαλαμηπόλων τῆς πανιερότητός του. Οἱ λαϊκοὶ πάντες σχεδὸν ἔφερον λαμπρὰ ἐνδύματα, καὶ μᾶλλον ὡς μεγάλους κυρίους θὰ τοὺς ἐξελάμβανες ἢ ὡς ὑπηρετάς. Ἦσαν ὅλοι ὑπερήφανοι καὶ ἐπομένως ἔκαμνον τοὺς μεγάλους. Θεωρῶν αὐτοὺς δὲν ἠμπόρεσα νὰ μὴ γελάσω. Διάβολε ξυδατέ! ἔλεγον, εὐτυχεῖς εἶναι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι φέροντες τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνωνται· διότι, τὸ κάτω, κάτω, ἂν τὸ ἡθάνοντο, μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν θὰ ἦσαν τόσο ἀλαζόνες. — Καὶ ταῦτα διαλομιζόμενος, ἀπευθύνθη πρὸς τινὰ τῶν κυρίων τούτων, σοβαρὸν καὶ σφαιροειδῆ, ἱστάμενον πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ ἔργον ἔχοντα νὰ ἀνοίγῃ καὶ κλείῃ αὐτὴν ὡς αἰεὶ ἔπρεπε. Τὸν ἠρώτησα μετ' εὐγενείας ἂν ἦτο δυνατόν νὰ λαλήσω εἰς τὸν Πανιερώτατον. Αὐτὸς με παρατήρησε καὶ με ἀπεκρίθη ἡρόως. — Περιμένε, ἡ Πανιερότης τοῦ θὰ ἐξεέλθῃ τώρα διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ ἴσως σὲ ἀκροαθῇ περιπατῶν. Ἐγὼ δὲν ἀπεκρίθην οὐδὲ λέξιν· ἀλλ' ἰσθάνθη δι' ὑπομονῆς καὶ ἠθέλησε νὰ συνάψω συνημιον μετὰ τινων ἀξιωματικῶν, ἀλλ' αὐτοὶ ἤρκεσαν με καταμετρῶσιν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι πο-

δῶν μὴ καταδεχθέντες νὰ μοὶ εἰπῶσιν οὐδέ συλλαβὴν, καὶ ἔπειτα ἰδόντες ἀλλήλους ἐμειδίασαν διὰ τὴν τόλμην τὴν ὁποίαν ἔλαβα θέλων νὰ ἀναμιχθῶ εἰς τὰς συνομιλίας των.

Ὁμολογῶ ὅτι ἐαθίμως συνεταράχθην ἰδὼν ἐμαυτὸν περιφρονηθέντα ὑπὸ ὑπηρετῶν. Δὲν εἶχον δὲ συνελθεῖ εἰσέτι ἐκ τῆς ταραχῆς μου, ὅτε ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἠνεώχθη καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπεφάνη. Ἐν τῇ ᾧμα ἐγένετο ἄκρα σιωπὴ μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες, ἀφῆσαντες πάραυτα τὸ ὑβριστικὸν καὶ αὐθαδὲς ἦθος των, ἀνέλαβον ἥθος ὑποκλινέστατον ἐνώπιον τοῦ κυρίου των. Ὁ ἱεράρχης οὗτος ἐτριγύριζε τοὺς ἐβδόμηκοντα, ἦτο δὲ περίπου ὡς ὁ θεὸς μου, ὁ ἀρχιδιάκονος Ζιλ Πιερίζ, δηλαδὴ κοντὸς καὶ χονδρός. Εἶχε πρὸς τοῦτοις τοὺς μὲν πόδας κατ' ὑπερβολὴν ῥεμβόους, τὴν δὲ κεφαλὴν τόσοσιν φαλακράν, ὥστε ἦτον ἠναγκασμένος νὰ τὴν σακουλιάξῃ εἰς εἰδός τι κεκρυφάλου λίαν παραδόλου κατασκευῆς. Μ' ὅλα ὅμως ταῦτα τὰ ἐλαττώματα μοὶ ἐφάνη ἄνθρωπος διακεκριμένος, θεοφιλὴς ἐπειδὴ ἤξευρα, ὅτι ἡ εἰς τῶν ποιούτων ἀνδρῶν. Διότι ἡμεῖς οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι, ταπεινούμενοι συνήθως ἐνώπιον τῶν μεγιστάνων, ἀνευρίσκομεν πολλάκις εἰς αὐτοὺς μεγαλοπρεπές τι ἦθος, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἠρνήθη εἰς αὐτούς.

Ὁ Ἀρχιερεὺς διευθύνθη κατὰ πρῶτον εἰς ἐμὲ καὶ με ἠρώτησε διὰ φωνῆς πλήρους γλυκύτητος τί ἐπεθύμουν. Ἐγὼ τοῦ ἀπεκρίθην ὅτι ἤμην ὁ νέος ἐκείνος περὶ τοῦ ὁποῖου ὁ Δὸν Φερνάνδος δὲ Δεῦδα τὸν ἐλάλησε. Τότε δὲν μοῦ ἔδωκε καιρὸν νὰ εἰπῶ περιπλέον. Ἄ! εἶσαι σὺ, τέκνον μου; εἶπεν, εἶσαι σὺ ὑπὲρ τοῦ ὁποῖου μοῦ εἶπε τόσους ἐπαίνους! Σὲ κρατῶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου. Εἶσαι καλὴ ἀπόκτησις δι' ἐμὲ, μένει ἐδῶ. Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐστηρίχθη ἐπὶ δύο θαλαμηπόλων καὶ ἐξῆλθεν, ἀκροαθεὶς ἐνθ' διέβαινε τὸν προθάλαμον κληρικούς· τινὰς ἔχοντάς τι νὰ διακοινώσωσι πρὸς αὐτόν. Μόλις δ' αὐτὸς ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου ἐν ᾧ εἴμην, καὶ ἰδοὺ οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἀξιωματικοί, οἱ πρὸ μιᾶς στιγμῆς περιφρονήσαντές με, ἐπιζητοῦντες ἤδη χαμερπῶς τὴν φιλίαν μου. Ἰδοὺ αὐτοὶ με περικυκλόντων, με συγχαίρονται καὶ μοῦ ἐκφράζουσι τὴν χαρὰν των ὅτι με ἔβλεπον λαβόντα θέσιν εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν αὐλήν. Διότι ἀκούσαντες τοὺς λόγους τοὺς ὁποῖους με εἶπεν ὁ κύριός των, ἀπέθνησκον ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ μάθωσιν ὁποίαν θέσιν ἤθελον λάβει πλυσίν του. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δὲν εὐχαρίστησα τώρα τὴν περιέργειάν των διὰ νὰ ἐκδικηθῶ διὰ τὴν περιφρόνησίν των.

Ὁ Πανιερώτατος δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπανεέλθῃ. Με ἐπροσέκλεσεν εἰς τὸ γραφεῖόν του διὰ νὰ μοῦ ὁμιλήσῃ κατ' ἰδίαν. Ἀμέσως ἐμάντευτα ὅτι ἤθελε νὰ μοῦ ζυγίσῃ κόκκον πρὸς κόκκον τὸ πνεῦμα, διὸ ἔλαβον τὰ μέτρα μου ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐπρόσεχον νὰ μετρώ τοὺς λόγους μου ἕνα ἕνα. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν με ἠρώτησε περὶ φιλοσοφίας ἐγὼ δὲ δὲν ἀπεκρίθην κακῶς εἰς τὰς ἐρωτήσεις του, ἀποδείξας πρὸς αὐτόν ὅτι ἐγνώριζα καλῶς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ῥω-

μαίους συγγραφείς. Ἀκολούθως μὲ ἔφερον εἰς τὴν διαλεκτικὴν . . . Ἄ! Πανιερώτατε, ἐδῶ σέ ἤθελα καὶ ἐγώ! Μὲ εὗρε τεθωρακισμένον μὲ διπλοῦς καὶ τριπλοῦς θώρακας.

— Τέκνον μου, εἶπεν ἐκπληχθεὶς πῶς διὰ τὴν θῆθεν πολυμαθείαν μου, ἡ ἀνατροφή σου βλέπω ὅτι δὲν εἶναι παρχμελημένη. Ἄς ἴδωμεν τώρα καὶ τὴν γραφὴν σου. Ἐγὼ ἔσυρα τότε ἐκ τοῦ κόλπου μου φύλλον χαρτίου τὸ ὁποῖον ἐπίτηδες ἔφερον ὡς παράδειγμα. Ὁ ἀρχιερεὺς μου νῦχαιστήθη οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπὸ τὴν γραφὴν. Εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν χεὶρά σου, μὲ εἶπε, καὶ περισσότερον ἀκόμη ἀπὸ τὸ πνεῦμά σου. Ὁ ἀ εὐχαριστήσω τὸν ἀνεψιόν μου Δὸν Φερνάνδον διότι μὲ ἔστειλε νέον τόσον καλόν· τὴν ἀποστολήν σου τὴν θεωρῶ ὡς ἀληθὲς καὶ πολύτιμον δῶρον.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ὑπῆρχ πρὸς ἀναζήτησιν τῶν πραγμάτων μου καὶ τοῦ ἵππου εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου εἶχον πεζούσει. Ἐπειτα ὑπῆγον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν καὶ ἐγεύθην, εὗρον δὲ ἐτοιμασθέντα δι' ἐμέ θάλαμον ἀξιόλογον καὶ κλινὴν μαλακὴν. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ ἀρχιεπίσκοπος μὲ ἐπροσκάλεσε λίαν πρωτῶ, ἵνα μὲ δώσῃ νὰ ἀντιγράψω ὁμιλίαν τινά, μὲ προέτρψε δὲ νὰ τὴν ἀντιγράψω μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ἀκριβείας· ἐγὼ τίποτε δὲν ἄφησα, δὲν παρέδωκα οὔτε τόνον, οὔτε τελείαν στιγμὴν οὔτε κόμμα· οὕτως ἡ χαρὰ τὴν ὁποίαν ἔδειξεν ἦτον ἀναμειγμένη μὲ θαυμασμόν. — Κύριε τῶν δυνάμεων! ἐφώνησεν ἐν παρῳρῳ ἀγαλλιᾶσαι διατρέξας τῷ βλεμματικῷ πάντα τὰ φύλλα τοῦ ἀντιγράφου, ὑπάρχει τι τακτικώτερον τούτου καὶ ἀκριβέστερον; Εἶναι τόσον καλὸς ἀντιγραφεὺς ὥστε προφανῶς εἶσαι γραμματικός. Εἰπέ μου λοιπὸν εἰλικρινῶς, φίλε μου, ἐνῷ ἔγραφες ἀπὴν τῆσδε τι τὸ ὁποῖον νὰ μὴ σοῦ ἀρέσκει; τίποτε ἀμέλειαν περὶ τὸ ὕψος, τίποτε λέξιν ἀκατάλληλον ἢ ἀδύνατον; — Ὁ! Πανιερώτατε, ἀπεκρίθην μετριοφρόνως ἐγὼ, δὲν εἶμαι δὲ τοσοῦτον πεφωτισμένος ὥστε νὰ κρίνω παρατηρήσεις κριτικὰς· ἀλλὰ καὶ τοιοῦτος ἂν ἦμην, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τὰ ἔργα τῆς Πανιερότητός σας θὰ διέφευγον τὰς κρίσεις μου. Ὁ Ἀρχιερεὺς ἐμειδίασε διὰ τὴν ἀπόκρισίν μου, καὶ δὲν μὲ ἀπεκρίθη μὲν, ἀλλ' ἐγὼ εἶδον ὀφθαλμοφανῶς ἐν τῷ μειδιᾷ ἐκείνῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς εἶχε τὰς ἀδυναμίας τῶν συγγραφέων.

Διὰ τῆς κολακείας ταύτης ἐκέρδησα τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀρχιερέως· καθ' ἐκάστην ἐγινόμην ἀγαπητότερος εἰς αὐτὸν καὶ πολυτιμότερος, ἔμαθον δὲ παρὰ τοῦ δὸν Φερνάνδου, ὅστις ἤρχετο καὶ τὸν ἐπεσκέπτετο συχνάκις, ὅτι τόσον εὖνους ἦμην ὥστε ἔπρεπε νὰ θεωρῶ βεβαίαν τὴν εὐτυχίαν μου. Μετ' ὀλίγον δὲ τὸ αὐτὸ ἤκουσα βεβαιούμενόν μοι καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου μου καὶ ἰδοὺ εἰς ποίαν περίστασιν. Ἐσπέραν τινὰ ἀπήγγειλεν ἐν τῷ γραφείῳ του ἐνώπιόν μου μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁμιλίαν τινά τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ ἐκφωνήσῃ τὴν ἐπαύριον ἐν τῇ μικροπόλει. Ἐξήτησε περὶ αὐτῆς τὴν γνώμην μου· καὶ ὅχι μόνον μὲ ἠρώτησε πῶς μοὶ ἐφαίνεται, ἐν γένει ἀλλὰ μὲ ἠνάγκαζε νὰ τοῦ εἶπω καὶ ποῖα μέρη ἦσαν ἐντο-

νώτερα. Εἶχα τὴν εὐτυχίαν νὰ ὑποδείξω πρὸς αὐτὸν ὡς τὰ κάλλιστα, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὸς ἐξέτιμα ὡς τοιαῦτα, δηλ. τὰ εὐνοούμενά του τεμάχια. Ἐκτοτε ἐφάνην εἰς αὐτὸν ἄνθρωπος μέγας, ἀριστος κριτικὸς, καὶ λεπτοτάτην αἴσθησιν ἔχων εἰς τὸ εὑρίσκειν τὰς ἀληθεῖς καλλοῦς συγγραμμάτων. Ἰδοὺ, ἐφώνησε, τί ἐστὶ καλλαισθησία καὶ λεπτότης, καὶ τρυφερότης πνεύματος! Ὑπαγε, φίλε μου, σὲ βεβαιῶ ὅτι δὲν ἔχεις βωϊώτιον τὸ οὗ. Ἐν ἐνὶ λόγῳ τόσον νῦχαιστήθη ἀπὸ ἐμέ, ὥστε μὲ εἶπε μετὰ ζέσεως. ἔσο, Ζιλ Βλὰς, ἔσο εἰς τὸ ἐξῆς ἐξέτασις περὶ τῆς τύχης σου· ἐγὼ ἀναδέχομαι αὐτήν· σὲ ἀγαπῶ καὶ διὰ τὴν νὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω σὲ διορίζω ἐξ ἀπορρήτων μου.

Μόλις ἤκουσα τοὺς λόγους τούτους καὶ ἔπεσα εἰς τοὺς πόδας τῆς πανιερότητός του, κατεσχόμενός ὑπὸ θαθείας εὐγνωμοσύνης. Ἐνηγκαλίσθην ἐξ ὅλης καρδίας τὰ στερόβλας κνήμας του, καὶ ἐθεώρουν ἐμαυτὸν εἰσελθόντα εἰς τὴν εὐάρεστον καὶ ὁμαλὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν πρὸς τὸν πλοῦτον. Ναί, τέκνον μου, ἐπανέλαβεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τὸν λόγον τοῦ ὁποίου εἶχε διακόψει τὸ κίνημά μου, θέλω νὰ σὲ κατὰστήσω σύμβουλόν μου εἰς τοὺς μυστηριωδεστέρους μου στοχασμούς. Ἄκουσον μετὰ προσοχῆς ὅτι θὰ σοῦ εἰπῶ· εὐχαριστοῦμαι δημηγορῶν ὁ Κύριος εὐλογεῖ τὰς ὁμιλίας μου, ἐμβάλλει αὐτάς εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τοὺς κάμνει νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς ἐαυτοὺς καὶ νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὸ ἔλεός του. Εὐχαριστοῦμαι βλέπων τὸν φιλάργυρον νὰ ἀνοίγῃ τοὺς θησαυροὺς του, φρίξας διὰ τὰς εἰκόνας τὰς ὁποίας παρέστησα εἰς τὸ πνεῦμά του, καὶ νὰ τοὺς διανέμῃ θαυμάσις εἰς τοὺς ἐνδεεῖς. Εὐφραίνομαι ἀποσπῶν τὸν φιλήδονον ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς παρὰ λυσίας καὶ πληρῶν τὰ μοναστήρια ἀπὸ φιλοδόξου.

Ἀλλ' ἐνῷ καὶ μόνα ταῦτα τὰ καλὰ ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα εἰσὶ συχνά, ἔπρεπε νὰ μὲ παροτρύνωσιν εἰς τὴν ἐργασίαν, ἐγὼ, σοῦ ὁμολογῶ εἰλικρινῶς τὴν ἀδυναμίαν μου, κινεῖμαι καὶ ἀπὸ ἄλλους λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἡ αὐστηρά μου ἀρετὴ μὲ ἐλέγχει, δηλονότι ἀπὸ τὴν ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος θὰ ἔχῃ περὶ τῶν λόγων μου. Ἡ τιμὴ τοῦ νὰ χαίρω ὑπόληψιν ἐντελούς ῥήτορος μὲ θέλγει τὰ μέγιστα· τὰ συγγράμματά μου εἰσὶ μέχρι τῆς ὥρας καὶ δυνατοῦ καὶ εὐφυοῦς λόγου· ἀλλὰ ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ ἀποφύγω τὸ ἐλάττωμα τῶν δοκίμων συγγραφέων, οἵτινες ἐξακολουθοῦσι γράφοντες μέχρις ἐσχάτου γήρατος καὶ νὰ σώσω καὶ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ τὴν ὑπόληψίν μου.

Ὅθεν, φίλτατέ μου Ζιλ Βλὰς, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀρχιερεὺς, ἀπαιτῶ μίαν χάριν ἀπὸ τὸν ζῆλόν σου. Ὅταν παρατηρήσῃς ὅτι ἡ γραφὴ μου μυρίζει γήρατος, ὅταν μὲ ἰδῇς ἐκπεσόντα, σπεῦσον νὰ μὲ εἰδοποιήσῃς, τέκνον μου. Διότι ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐγὼ διόλου δὲν ἐμπιστεύομαι εἰς ἐμαυτὸν, ἐπειδὴ ἡ φιλαυτίχ δύναται πολλάκις νὰ μᾶς ἀπατήσῃ, ἡ δὲ παρατήρησις αὕτη ἀπαιτεῖ πνεῦμα ζέον καὶ ἀδιάφορον καὶ μηδὲν συμφέρον ἔχον. Ἐκλέγω λοιπὸν τὸ ἐδικόν σου διότι τὸ ἐγνώρισα καλόν,

καὶ θέλω συμμορφωθῆ με τὴν κρίσιν σου. — Ἀδὲρ τῷ θεῷ, ὑπέλαβον τότε ἐγώ, πανιερώτατε, εἴθε πολὺ μακρὰν ἀκόμη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. ἔπειτα πνεῦμα ὡς τὸ τῆς πανιερότητός σας διατηρεῖται πολὺ περισσότερον τῶν κοινῶν πνευμάτων, ἢ διὰ τὴν ἐξέλιξιν, θὰ ἦσθε πάντοτε ὁ αὐτός. Ἐγὼ σὰς θεωρῶ ὡς ἄλλον Καρδινάλιον Χιμενέ, τοῦ ὁποῦ τοῦ ἐξοχον πνεῦμα, ἀντὶ τὴν ἐξασθενῆ ὅσον ἐγήρασκεν ἐφαίνετο ἀναλχυθάνον νέας δυνάμεις. — Ἄφες τὰς κολακείας, φίλτατέ μου, διέκοψε· εἰζεύρω ὅτι πιθανὸν αἴρνης· νὰ ἐκπέσω εἰς τὴν ἡλικίαν μου ἢ κακοδιαθεσίᾳ τοῦ σώματος ἀρχίζῃ νὰ γίνεται ἐπαισθητὴ, ἢ δὲ ἐξασθενήσῃ τοῦ σώματος; καταβάλλει τὸ πνεῦμα. Σοῦ τὸ ἐπαναλαμβάνω λοιπόν, Ζιλ Βλὰς, ἀμα αἰσθανθῆς ὅτι ὁ νοῦς μου ἐξασθενεῖ, εἰδοποιήσῃ με ταχέως. Ἔσο ἐλεύθερος καὶ εἰλικρινής, καὶ τίποτε μὴ φοβοῦ· τὴν εἰδῶσιν ταύτην θὰ τὴν θεωρήσω ὡς ἐνδείξιν τῆς ἀποσιώσεώς σου πρὸς ἐμέ· ἄλλως τὸ συμφέρον σου κινδυνεύει· διότι, ἐάν κατὰ δυστυχίαν σου ἄλλος τις ἤρχετο καὶ μὲ ἐλεγεν ὅτι αἱ ὁμιλίαι μου δὲν ἔχουσι πλέον τὴν συνήθειαν δυνάμιν καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀναπαυθῶ πλέον, σοῦ τὸ λέγω φανερὰ, θὰ χάσῃς ὁμοῦ με τὴν φιλίαν μου καὶ τὴν περιουσίαν τὴν ὁποίαν σοὶ ὑπεσχέθην· τοιοῦτοι θὰ ᾖναι οἱ καρποὶ τῆς ἀνοήτου συττολῆς σου.

Ὁ Δὸν Φερνάνδος δὲ Λεῦβα μετ' οὐ πολὺ ἄφινε τὴν Γρενάδην ὑπῆγα λοιπόν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν μεγιστάναν τοῦτον πρὶν τῆς ἀναχωρήσεώς του διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσω καὶ πάλιν διὰ τὴν λαμπρὰν θέσιν τὴν ὁποίαν διὰ μέσου του ἀπέκτησα· τόσον δὲ εὐχαριστημένος τοῦ ἐφάνην, ὥστε με εἶπε, φίλτατέ μου Ζιλ Βλὰς, ὑπερχαίρω ὅτι εἶσαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν θεῖόν μου τὸν ἀρχιεπίσκοπον. — Καταγοητευμένος, ἀπεκρίθην ἐγώ· αἱ πρὸς ἐμεῦ ἐργασίαι τοῦ εἶναι ἀνώτεροι παντὸς λόγου. — Πέποιθα, ἐπανέλαβεν ὁ Δὸν Φερνάνδος, ὅτι ἡ πρὸς σὲ εὐνοία τοῦ θὰ ᾖναι παντοτείνῃ. Ἡ τύχη σοὶ ἐμεδίασεν ἤδη· ὠφελήτου τῆς περιστάσεως.

Δύο μῆνας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἱππότη τοῦτου, καὶ ἐνῷ ἡ πρὸς ἐμὲ εὐνοία ἤϋξανεν ὁλονέν, τὸ ἐπισκοπικὸν μέγαρον διαταράχθη ὑπὸ περιστάτικου σπουδαιοτάτου. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος προσεβλήθη ὑπὸ ἀποπληξίας· τόσον ὅμως ταχέως τὸν ἐβόηθησαν, καὶ τόσον καλὰ ἱατρικὰ τοῦ ἔδοσαν, ὥστε μετ' ὀλίγας ἡμέρας ᾖν πλέον ἐντελὴς ὑγιής· ἀλλὰ τὸ πνεῦμά του ἔλαβε μεγάλην ἀλλοίωσιν, τὸ παρετήρησα δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης ὁμιλίας τὴν ὁποίαν συνέθεσε. Ἀλλ' ὅμως ἡ διαφορὰ ἢ μεταξὺ ταύτης καὶ ἐκείνων δὲν ἦτο τόσο μεγάλη, καὶ τόσο ἐπαισθητὴ, ὥστε νὰ συμπράνῃ τις ὅτι ὁ ῥήτωρ ἤρχισε νὰ παρακμάζῃ· ἐπερίμεινα λοιπόν νέαν ὁμιλίαν, διὰ νὰ βεβαιωθῶ περισσότερον περὶ τούτου. Ὡ! ἡ δευτέρα αὕτη ἦτον ὀριστικὴ. Ὅτε μὲν ὁ ἀγαθὸς ἀρχιερεὺς ἐπαλλόγοι, ὅτε δὲ ὑφ' οὗτο ὑπὲρ τὸ δέον, ἢ κατέβαινε μέχρι τῶν ἀδύτων· ἡ ὁμιλία αὕτη οὔτε ἀρχὴν εἶχε οὔτε τέλος, οὔτε αἰτίαν οὔτε ἀποτελεσμα.

Τοῦτο δὲ δὲν τὸ ἐνόησα μόνος ἐγώ· τὸ πλῆθος τῶν ἀκροατῶν, ὡσεὶ καὶ αὐτοὶ εἶχον προσκληθῆ νὰ ἐπιτηρώσῃ τὰς ὁμιλίας τοῦ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐλεγον ταπεινῇ τῇ φωνῇ πρὸς ἀλλήλους. — Ἰδοὺ διδασχὴ ἀπόζουσα ἀποπληξίας.

Ἐμπρὸς, κύριε ἐπιτηρητὰ τῶν ὁμιλιῶν, εἶπον ἐγὼ τότε κατ' ἐμαυτὸν· προστοιμάσου νὰ ἐκπληρώσῃς τὸ καθήκον σου· βλέπεις ὅτι ὁ πανιερώτατος ἐκπίπτει, χρεωστεῖς λοιπόν νὰ τὸν εἰδοποιήσῃς, ὅχι μόνον ὡς ἐξ ἀπορήτων του, ἀλλὰ πρὸς ἐμὲ διὰ τὸν φόβον μήπως ἄλλος τις τῶν φίλων τοῦ εἰλικρινέστερος σοῦ, σὲ προλάβῃ, καὶ τότε εἰζεύρῃς τί θὰ συμβῇ, θὰ σὲ διαγράψῃ τῆς διαθήκης τοῦ καὶ θαλάσσης ἐκ τούτου πολὺ, φίλτατέ μου Ζιλ Βλὰς.

Ἀλλὰ μετὰ τὰς σκέψεις ταύτας ἐπῆρχοντο ἄλλαι ὅλως διόλου ἐναντίαι· ἡ εἰδοποίησις περὶ τῆς ὁ λόγος· μοὶ ἐφαίνετο πολλὰ ἐπισφαλῆς· ἔκρινα ὅτι συγγραφεὺς πεφτυσιωμένος διὰ τὰ συγγράμματά του, ἴσως τὴν συμβουλήν ταύτην θὰ τὴν ἐξελάμβανεν ἐπὶ κακοῦ· ἀλλ' ἀποκρούσας τὸν στοχασμὸν τοῦτον ἐσκεπτόμην ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ τὴν ἐκλάβῃ ἐπὶ κακοῦ ἀφοῦ διὰ τοσαύτης ἐπιμονῆς τὴν ἀπήτησε παρ' ἐμοῦ. Εἰς ταῦτα προσθετέον ὅτι ἐμελέτων νὰ τοῦ ὁμιλήσω ἐπιτηδείως, καὶ νὰ τὸν ποτίσω ἀνεπαίσθητως σταγόνα πρὸς σταγόνα ὅλον τὸ πικρὸν ποτήριον. Τέλος πάντων, βλέπων ὅτι περισσότερον ἐκινδύνευον τερῶν τὴν σιωπὴν ἢ διακόπτων αὐτὴν, ἀπεφάσισα νὰ ὁμιλήσω.

Δὲν ἐδυσκολευόμην δὲ πλέον παρὰ περὶ ἐνὸς πράγματος· δὲν εἴξευρα τίνα τρόπον νὰ ἐκθέσω τὸν λόγον· εὐτυχῶς ὅμως ὁ ῥήτωρ ὁ ἴδιος με ἐξήγαγε τῆς ἀμηχανίας μου, ἐρωτήσας με τίνα λέγουσιν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, καὶ ἐάν οἱ ἀκροαταὶ τοῦ χυχαριστήθησαν ἐκ τῆς τελευταίας του διδασχῆς. Ἐγὼ ἀπεκρίθην ὅτι ὁ κόσμος πάντοτε θαυμάζει τὰς ὁμιλίας του, ἀλλ' ὅτι με ἐφρίνετο ὅτι ἡ τελευταία δὲν εἶχε κάμει εἰς τὸ ἀκροατήριον οἶαν αἱ ἄλλαι ἐντύπωσιν. — Πῶς λοιπόν, φίλε μου, ἀπήντησεν ἐν θαυμασμῷ, ἡ ὁμιλία μου εὗρεν ἴσως ἀριστάρχον τινα; — Ὡ! ὅχι Πανιερώτατε, ἀπεκρίθην ἐγώ, ὅχι· συγγράμματα ὡς τὰ ἐδικὰ σας οὐδεὶς τολμᾷ νὰ τὰ ἐπικρίνῃ. Οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ θαυγόμενος ἐξ αὐτῶν· ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ με διετάξεν ἡ πανιερότης σας νὰ ᾔμαι ἐλεύθερος καὶ εἰλικρινής, λαμβάνω τὸ θάρρος, Πανιερώτατε, νὰ σὰς εἶπω ὅτι ἡ τελευταία σας ὁμιλία δὲν μοῦ φαίνεται ἐντελὴς ἴση κατὰ τὴν δύναμιν με τὰς προηγουμένας. Δὲν φρονεῖτε τὸ αὐτό;

Οἱ λόγοι οὗτοι ἔκαμαν τὸν κύριόν μου νὰ ὤχρησῃ· με εἶπε δὲ θεοκλασμένως μειδιᾶσας· κύριε Ζιλ Βλὰς, τὸ τεμάχιον τοῦτο δὲν εἶναι λοιπόν τῆς ἀρεσκείας σας; — Δὲν λέγω τοῦτο, Πανιερώτατε, ἀντέλεξα ἐγὼ περιπεσὼν εἰς ἀμηχανίαν. Τὴν εὕρισκα θαυμασίαν, ἀν καὶ ὀλίγον κατωτέραν τῶν ἄλλων σας συγγραμμάτων. — Σὲ ἐννοῶ, ἀπεκρίθη· σοῦ φανίσωμαι ὅτι ἐξέπεισα, ἀλήθεια; εἰπέτο καθαρὰ, νομίζεις ὅτι εἶναι καιρὸς πλέον νὰ σκέπτωμαι περὶ τῆς ὑποχωρήσεως. — Δὲν θὰ ᾔμην τόσον αὐθάδης, τοῦ εἶπον ἐγὼ τότε, ὥστε νὰ σὰς ὁμιλήσω τόσον

ἐλευθέρως, ἐὰν ἡ Πανιερότης σας δὲν μὲ διέταττε· ἐγὼ λοιπὸν ἄλλο δὲν ἔπραξα παρὰ νὰ ὑπακούσω εἰς τὰς διαταγὰς σας καὶ σὰς παρακαλῶ ταπεινότατα νὰ μὴ δυσαρεστηθῇτε κατ' ἐμοῦ διὰ τὴν τόλμην μου. — Ὁ Θεὸς φυλάξαι, ἀπεκρίθη αὐτὸς, μὴ γένοιτο νὰ δυσαρεστηθῇ ἐγὼ ἐναντίον σου, διότι θὰ ἦμην πολὺ ἁδίκος. Δὲν εὗρίσκω κακὸν ὅτι μοῦ εἶπες τὸ αἰσθημά σου, ἀλλ' αὐτὸ μόνον τὸ αἰσθημά σου εὗρίσκω κακὸν, καὶ βλέπω ὅτι ἔγινε αὐτὸ τοῦ περιωρισμένου νοός σου. Καὶ τοι ἀπολίσσας τὴν μάχην, ἠθέλησα μολοντοῦτο νὰ διορθώσω εἰ δυνατόν τὰ πράγματα. ἀλλὰ διὰ τίνος μέσου νὰ ἐξιλεώσω συγγραφεῖα παροργισθέντα, καὶ συγγραφεῖα μάλιστα συνειθισμένον νὰ ἀκούῃ μόνον ἐπαίνους! — Ἄς μὴ ὀμιλῶμεν πλέον περὶ αὐτοῦ, εἶπε, τέκνον μου· εἶσαι ἀκόμη πολὺ νέος ὥστε δὲν διακρίνεις τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸ ψεῦδος. Μάθε ὅτι ποτὲ δὲν ἐσύνθετα καλὴν λιτέραν ὀμιλίαν παρὰ ταύτην ἡ ὁποία δὲν ἔτυχε τῆς ἐπιδοκιμασίας σου. Τὸ πνεῦμά μου, χάρις τῷ Θεῷ, δὲν ἔχασε ἀλόγη τὴν δύναμίν του. Εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἐλέγγω κάλλιον τοὺς συμβούλους μου, καλὴν λιτέρους καὶ κριτικωτέρους ἀπὸ σέ. Τώρα δέ, ἐξῆς κολούθησεν ὡθήσας με ἀπὸ τῶν ὧμων ἔξω τοῦ δωματίου, ὑπαγε νὰ εἴπῃς εἰς τὸν ταμίαν μου νὰ σοῦ μετρήσῃ ἑκατὸν δουκάτα· λάβε τα καὶ ὑπαγε εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἰγίαινε, κύριε Ζιλ Βλάς, σοῦ εὐχομαι παντὸς εἶδους εὐτυχίαν μὲ πλειοτέραν καλὴν αἰσθησίαν.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Εὐτυχὴς καὶ ἔμψρων ὅστις ἐγειρόμενος λέγει.
« Θέλω νὰ ἦμαι σήμερον καλῆτερος ἢ χθές. »

Οἱ τρεῖς χρυσοὶ αἰῶνες.

Ὁ κόσμος ὠνειροπόλησε πάντοτε καλῆτερόν τι τοῦ ὅ,τι ὑπῆρχε, τοῦ ὅ,τι αὐτὸς ἔδοκιμαζεν.

Εἰς τὴν ἀφελειαν τῶν πρώτων αἰώνων, ὠνειροπόλησε τὸν χρυσοῦν αἰῶνα, καὶ ἔταξε τὴν τελειοποίησιν, τὴν βελτίωσιν, ὅπως αὐτοῦ, ὡς εἶπεν.

Ἄλλη ἐποχὴ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος δὲν ἐξήγησε τὸν χρυσοῦν αἰῶνα εἰς παρελθόντας χρόνους, ἀλλ' εἰς χώρας μεμακρυσμένας ὅπου εἰσέτι δὲν εἶχε φθάσει.

Μετὰ τὰς πᾶραςτάσεις ταύτας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ὠνειροπολοῦντος τὴν εὐδαιμονίαν, τὸν χρυσοῦν αἰῶνα εἰς ἐποχὰς καὶ ὑπὸ μορφὰς διαφόρους, ὑπάρχει ἀκόμη ἄλλη τις ἐλπίς κοινὴ εἰς τὰς πεφωτισμένας κοινωνίας, τὰς γεννημένας οὐχὶ ἐκ τῆς εὐπιστίας, μῆτε ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς πείρας αὐτῆς, καὶ τῆς προόδου τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ὁ τρίτος χρυσοῦς αἰὼν, εἶναι ἡ τελειοποίησις, εἶναι τὸ τέρμα εἰς ὃ φέρεται ἡ πεποιθήσις· αὕτη ὅτι κόσμος βελτιοῦται διαρκῶς, ὅτι ἰδεῖται ἀληθέστεραι, ἤθη ἀγνώτερα, ἐλευθερίαι ἐρύτερα, πρέπει βαθμηδὸν νὰ

ἀνυψώσῃ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου.

Διὰ τῆς φιλοφροσύνης ἀποκτῶμεν περισσοτέρους φίλους ἢ διὰ τοῦ χρυσοῦ, καὶ μεγαλειτέραν πίστιν ἢ διὰ τῆς δυνάμεως.

Εὖ λέγειν καὶ βέλτιον πράττειν.

Ἐὰν μὲ ἐρωτήσωσι, τίς ἐστὶν ὁ μέγιστος τῶν ἀνθρώπων; — Ὁ ἄριστος, θ' ἀποκριθῶ· καὶ ἂν μοι προσθέσωσι· τίς ἐστὶν ὁ ἄριστος; — Ἐκείνος, θ' ἀπαντήσω, ὅστις ἔγινε περισσότερον ἄξιος τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Ἡ καρδιά ὑποπεύεται τὴν ἀθανασίαν πρὶν ἢ τὴν πιστεύσῃ.

Ὁ πλουσιώτερος τῶν ἡγεμόνων.

Εἰς Βόρμην, ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ αἰθούσῃ, διάφοροι κυρίαρχοι τῆς Γερμανίας συνήλθον, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐκαυχᾶτο διὰ τὴν ἐκτασιν καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ κράτους του.

— Λαμπρόν εἶναι τὸ βασίλειόν μου, εἶπεν ὁ ἡγεμὼν τῆς Σαξωνίας, μὲ τοὺς ἀνδρικοὺς λαοὺς του καὶ μὲ τὰ ὄρη του ὅπου ἀστράπτει ὁ ἐξαρυσσόμενος ἄργυρος.

— Ἰδέτε, εἶπεν ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Ῥήνου, ἰδέτε τὴν θαλακτικὴν χώραν μου, τοὺς χρυσοὺς στάχεις εἰς τὰς πεδιάδας τῆς, τὰς τρυφεράς ἀμπέλους εἰς τοὺς λόφους τῆς.

— Ἐγὼ, εἶπεν ὁ Δουδοβίκος τῆς Βαυαρίας καυχῶμαι διὰ τὰς μεγάλας πόλεις καὶ τὰ πλούσια μοναστήρια τῆς ἐπικρατείας μου.

— Κ' ἐγὼ, προσέθηκεν ὁ ἀγαθὸς Ἐβερχάρδ τῆς Βυρτεμβέργης, δὲν ἔχω κανὲν μεταλλωρυχείον εἰς τὸ κράτος μου, καὶ μόνον μικρὰς ἔχω πόλεις. — Ἀλλὰ κατέχω ἐκεῖ θησαυρὸν πολυτίμον· Δύναμαι, πανταχοῦ, τὴν νύκτα εἰς τῶν δασῶν τὰ βάθη, νὰ θέσω τὴν κεφαλὴν μου ἀφόβως εἰς τὸ στήθος τῶν ὑπηκόων μου.

Καὶ οἱ λοιποὶ ἡγεμόνες, τῆς Σαξωνίας, τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Βαυαρίας ἀνέκραξαν! — Κόμη Ἐβερχάρδ εἶσαι ὁ πλουσιώτερος τῶν ἡγεμόνων. Ἡ γῆ σου φέρει ἀδάμαντας!

Ἐσωτερικὸν κατοικίας ὀθωμανικῆς.

Τὸ πρόσκαιρον οἰκίας ὀθωμανικῆς κατοικεῖται συνήθως ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τῆς μεγάλῃ ξυλίνῃ κλίμαξ ἃ γει εἰς τὴν αἰθουσαν τῆς ὑποδοχῆς (τοῦ διβανίου)· ἀφοῦ τις ὑπερβῇ τὴν κλίμακα ταύτην εὐρίσκεται εἰς μακρὰν πάροδον ἧτις φέρεται εἰς τὰ οἰκήματα τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐκτείνεται ἐπὶ τριῶν μερῶν τῆς αὐλῆς. Εἰς πᾶσαν δε γωνίαν ὑφίστανται σκιαῶδες (κισκία) κεκοσμημένα δι' ἀπείρων τοιχογραφιῶν, στεφάνων, ὀπωρῶν, ἀνθῶν, καὶ τοπειῶν. Εἰς τὰς κομφὰς ταύτας σκιαῶδες διατρίβουσιν οἱ τῆς ὑπηρεσίας οἰκέται, καὶ περιμένουσιν οἱ ἐξωθεν ἐρχόμενοι τὴν ὥραν τῆς ἀκροάσεως καπνίζοντες· τὸ κύριον